

sygn. akt II Ka 150/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 15 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący	-	sędzia Jacek Klęk
Protokolant	-	st. sekr. sąd. Zdzisława Drózdź

przy udziale prokuratora Joanny Witkowskiej, po rozpoznaniu w dniu 15 IX 2021 r. sprawy **R. O.**, oskarżonego o czyn z art. 209 § 1 i 1a k.k., na skutek apelacji obrońcy oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu z 26 kwietnia 2021 r. w sprawie II K 5/21;

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. Zasądza od R. O. na rzecz Skarbu Państwa:
 - a) 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem opłaty oraz
 - b) 20 (dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu wydatków.

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 150/21	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1		
1. CZEŚĆ WSTĘPNA			
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji			
Wyrok Sądu Rejonowego w Wieluniu z 26			

kwietnia 2021 r. w sprawie II K 5/21			
1.2. Podmiot wnoszący apelację			
# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
# oskarżyciel posiłkowy			
# oskarżyciel prywatny			
# obrońca			
# oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego			
# inny			
1.3. Granice zaskarżenia			
1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		

#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli	

	mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia			
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka			
#	art. 439 k.p.k.			
#	brak zarzutów			
1.4. Wnioski				
#	uchylenie	#	zmiana	
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy				
1.5. Ustalenie faktów				
1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty

2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				
1.6. Ocena dowodów				
1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu		
1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)				
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu		
3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH				

ZARZUTÓW i wniosków	
Lp.	Zarzut
3.1.	<p>1) Obraza przepisów prawa materialnego tj. art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2020, poz. 111) poprzez jego niezastosowanie i wskutek tego przyjęcie, iż oskarżony mógł podjąć dodatkowe zatrudnienie umożliwiające mu płacenie alimentów, podczas gdy wskazany przepis prawny wprost wyłącza możliwość podjęcia przez uprawnionego do specjalnego zasiłku opiekuńczego, jakiegokolwiek zatrudnienia,</p> <p>2) Mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku rażąca obraza prawa procesowego, a mianowicie art. 2 § 1 pkt 1 oraz art. 4 w zw. z art. 5 § 1 i 2 oraz art. 7 i 410 k.p.k., przez wydanie orzeczenia skazującego bez dowodów uprawdopodobniających fakt zawinienia oraz przez naruszenie podstawowych</p>

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

zasad procesowych określających regułę dowodzenia winy i zastąpienie ich przez domniemanie winy oskarżonego, w szczególności poprzez dowolną ocenę dowodów w zakresie ustaleń co do zdrowia matki oskarżonego, możliwości podjęcia przez oskarżonego pracy dodatkowej, oceny możliwości zajęcia się matką oskarżonego przez jego siostrę, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że oskarżony R. O. uchylał się od obowiązku alimentacyjnego, podczas gdy okoliczności sprawy wskazują, iż brak płatności z tytułu alimentów, wynikał wyłącznie z braku możliwości zarobkowych oskarżonego wobec faktu, iż nie jest w stanie on podjąć zatrudnienia z uwagi na konieczność sprawowania stałej opieki nad matką, wymagającą stałej pomocy osób trzecich, a brak

	możliwości podjęcia dodatkowego zatrudnienia wynikał zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych		
Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny			
Zarzut z art. 7 k.p.k. aby był skuteczny, nie może sprowadzać się wyłącznie do wskazania faktycznej błędnej oceny dowodów, lecz musi wykazać, że miało to wpływ na ustalenia faktyczne, które przez to zostały błędnie ustalone. Nie może przy tym zachodzić wyłącznie pozorność tego zarzutu, tzn. oparcie się tylko o formalne przesłanki, lecz prowadzić do rzeczywistego wykazania błędu. Oznacza to, że Sąd w procesie dochodzenia do prawdy obiektywnej, wbrew zasadom wymienionym w art. 7 k.p.k., musiałby pominąć zgromadzone w sprawie dowody, dokonać ich niewłaściwej oceny przy zastosowaniu			

niezgodnego z logiką i doświadczeniem życiowym wnioskowania, oprzeć się na dowodach nieujawnionych bądź obciążonych zakazami dowodowymi albo przeprowadzonych w sposób niedozwolony. Dotyczy to także sytuacji, gdy sporządził uzasadnienie niezrozumiałe, nadmiernie lapidarne, wewnętrznie sprzeczne lub też sprzeczne z regułami poprawnego rozumowania, wyłączając przez to możliwość merytorycznej oceny kontrolno-odwoławczej i sprowadzając postępowanie do konieczności dokonania ponownego, pełnego postępowania dowodowego. Sąd przy tym uprawniony jest do samodzielnej oceny materiału dowodowego, a także do wzięcia pod uwagę tych dowodów, które uznaje za wiarygodne i pozwalające na wyciągnięcie logicznego ciągu

przyczynowo –
skutkowego
właściwego dla
ustaleń faktycznych
w sprawie. To zatem
do skarżącego należy
wykazanie, że Sąd
wyciągnął z nich
błędne wnioski i w
sposób niewłaściwy
dokonał subsumpcji
zachowania pod
naruszone przepisy
ustaw karnych.
Skarżący musi zatem
wykazać wpływ
zaobserwowanych
naruszeń na
prawidłowość
wydanego
rozstrzygnięcia. W
innym przypadku
mamy bowiem do
czynienia z polemiką
z prawidłowym
rozstrzygnięciem
Sądu I instancji.
Tym samym nie
każdy błąd logiczny
powoduje
konieczność zmiany
rozstrzygnięcia,
jeżeli mimo niego
pozostaje ono
prawidłowe.

Jednocześnie
pamiętać należy, że
Sąd II instancji
nie jest sądem
„faktów”, tzn. nie
do niego należy
przeprowadzanie na
nowo postępowania
dowodowego, lecz
ocena prawidłowości
jego dokonania
przez Sąd I
instancji. Ocenia się
zatem prawidłowość

rozumowania i dedukcji rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Bada się przy tym całokształt postępowania dowodowego, układając w ten sposób całość ustaleń faktycznych. Warto przy tym pamiętać o współzależności dowodów, bowiem większość z nich wymaga ich łącznej oceny razem z innymi, w przeciwnym wypadku nie wskazują rzeczywistego stanu faktycznego. Jest to zatem przejaw swoistej władzy dyskrecjonalnej Sądu, choć ograniczonej konkretnymi przepisami prawa.

W niniejszej sprawie Sąd przyjął argumenty obrony za częściowo słuszne. Ma bowiem rację skarżący wskazując na dowolność argumentacji Sądu przyjętej za podstawę zanegowania wiarygodności tej części wyjaśnień oskarżonego, która odnosi się do stanu zdrowia jego matki. Sąd I instancji dokonał tych ustaleń

w sposób całkowicie dowolny, poprzestając na własnej ocenie stanu zdrowia, bez oparcia się o opinię specjalistów lub chociażby tak jak to przedstawia obrońca – w oparciu się o decyzje (...)u, przy jednoczesnej analizie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111). To jednak uchybienie pozostaje bez istotnego wpływu na treść orzeczenia z dwóch powodów. Po pierwszej, jest faktem, że oskarżony ma obowiązek opieki zarówno wobec matki, jak i syna. Przy jego wykształceniu (technik mechanik) oraz doświadczeniu życiowym (wieloletnie zatrudnienie na stanowisku mechanika maszyn i kilkuletni okres świadczenia usług ogólnobudowlanych), świadomą rezygnację z zatrudnienia celem podjęcia opieki nad matką, należy uznać za realizację znamienia uporczywego uchylania się od obowiązku łożenia

na utrzymanie syna. Sąd marginalnie jedynie wspomni, bowiem okres zarzutu nie obejmuje tych sytuacji, że oskarżony od wielu lat niełożył na utrzymanie syna, mając ku temu sposobność, bowiem po pierwsze, przez wiele lat nie podejmował działań w celu podjęcia terapii odwykowej uzależnienia od alkoholu i przez to nie znajdował stałego zatrudnienia, a po drugie nie podjął nawet próby wystąpienia do Sądu o zmniejszenie alimentów powołując się na trudną sytuację życiową, właściwie nie interesując się swoją sytuacją prawną i mając jedynie mgliste pojęcie o zapadłych wobec niego orzeczeniach. To było świadome zaniechanie. Oskarżony przyjął rolę opiekuna schorowanej matki, świadomie rezygnując z prawa do zatrudnienia, a więc z góry założył, bowiem był w tym zakresie odpowiednio pouczony oraz miał świadomość

ciężącego na nim
zadłużenia i
obowiązku płatności
świadczeń
alimentacyjnych, że
nie będziełożył
na utrzymanie syna.
Należy przy tym
pamiętać, że
ustanowiono go
opiekunem matki na
jego wniosek. Miał
wówczas
świadomość
ciężącego na nim
obowiązku oraz
wysokości
przyznanych
świadczeń
alimentacyjnych. W
istniejącej sytuacji
oskarżony przed
podjęciem decyzji
o przyjęciu na
siebie roli opiekuna
winien aktywnie
poszukiwać pracy
nie tylko poprzez
PUP i nie tylko w
miejscu
zamieszkania.
Oskarżony
dobrowolnie
rezygnując z
możliwości
zarobkowania
wykluczył nawet
możliwość
uwzględnienia
powództwa o
obniżenie
alimentów.
Jednocześnie
sprawowanie
faktycznej opieki
nad matką, a
więc nie poprzez
formalne
ustanowienie się w
roli opiekuna, nie

wyklucza możliwości
podjęcia
zatrudnienia celem
spłaty zadłużenia
– z wywiadu
środowiskowego
przeprowadzonego
dla potrzeb sprawy
nie wynika, aby stan
matki oskarżonego
uzasadniał
konieczność
przyjęcia na siebie
roli opiekuna, choć
też i tego nie
wyklucza. Należy
bowiem pamiętać,
że sama choroba,
na którą cierpi
matka oskarżonego,
uzasadnia przyjęcie
opieki i świadczenia,
nawet mimo różnych
stanów faktycznych
u osób ubiegających
się o zastosowanie
tej instytucji.
Oskarżony po prostu
potraktował to jako
wygodną wymówkę
bierności wobec
opieki nad
dzieckiem objętym
obowiązkiem
szkolnym, któremu
oskarżony odmówił
nawet prawa do
takiego
wykształcenia, jakie
sam posiada. Co
więcej, obrońca tutaj
dokonuje dokładnie
tego samego, co
zarzucał Sądowi
I instancji, a
więc dowolności
oceny materiału
dowodowego,
bowiem nie
przedstawił w

zakresie zdrowia
matki oskarżonego
pełnych i
wiarygodnych
informacji,
poprzestając jedynie
na oświadczeniach
oskarżonego.
Oprócz tego nie
można zapominać,
że przy
uwzględnieniu
wyjaśnień
oskarżonego w tym
zakresie, matka
oskarżonego może
korzystać z pomocy
jeszcze jednej osoby
– swojej córki, a
siostry podsądnego.
Co prawda, mieszka
ona w W., jednak
obowiązki związane
z koniecznością
zapewnienia opieki
bliskiej osobie
wynikają nie tylko
z norm moralnych,
ale także i przepisów
ustaw. Jeżeli siostra
sama nie jest
w stanie (tzn.
własną obecnością)
zapewnić opieki
matce, to biorąc
pod uwagę jej
wykształcenie, a
także sugerowane
przez oskarżonego
sukcesy w pracy
(a więc również i
wysokie
wynagrodzenie),
może ona przy
współdziale
oskarżonego
zapewnić matce
opiekę korzystając z
usług
profesjonalnych

podmiotów. Choć koszty umieszczenia w takim miejscu nie należą do najniższych, to rodzina uiszcza je tylko w części – część jest pobierana z emerytury lub innych świadczeń osób tam umieszczonych.

Jeżeli zaś ani oskarżony ani siostra nie chcieliby oddawać matki do takiego ośrodka, istnieje obowiązek zapewnienia opieki przez gminę.

Droga, którą wybrał oskarżony, jest drogą dla niego wygodną, co tym bardziej należy ocenić negatywnie, że oskarżony deklaruje kilkuletnią abstynencję od alkoholu, który był przyczyną jego problemów w przeszłości, wobec tego mógłby już od kilku lat podjąć zatrudnienie zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Sąd nie może akceptować stanu bezczynności jako przesłanki zwalniającej z odpowiedzialności, zwłaszcza że nie można oskarżonemu zarzucić, aby jego stan świadomości

czy inteligencja prezentowały się poniżej średniej – z materiału dowodowego można wywnioskować, że pozostaje on osobą zaradną i operatywną, potrafi sobie radzić na rynku pracy, jednak nie chce z tej możliwości skorzystać czyniąc to z pokrzywdzeniem swojego syna.

Odnosząc się zaś do kwestii wspomnianego art. 16a ustawy o świadczenia rodzinnych, to należy wskazać, że przedstawione przez obrońcę decyzję (...) ustanawiające oskarżonego opiekunem i przyznające mu świadczenie obejmują swym okresem czas od 01.11.2019 r. do 31.10.2020 r. oraz od 09.12.2020 r. do 31.10.2021 r., a więc tylko pierwszy okres, i to w części, dotyczy czasu wskazanego w zarzucie.

Oskarżonemu bowiem zarzucono (i skazano) za przestępstwo z art. 209 § 1 i 1a k.k. za okres od 23.01.2019 r. do 29.06.2020 r. Oskarżony zatem jeszcze przez kilka

<p>miesiący przed uzyskaniem decyzji mógł zapewnić spłatę alimentów przez podjęcie zatrudnienia, czego jednak nie uczynił. Trzeba przy tym zaznaczyć, że zakaz łączenie opieki z wykonywaniem pracy zarobkowej był następstwem wniosku oskarżonego o ustanowienie go opiekunem oraz dobrowolnego rezygnacji z wykonywania pracy zarobkowej.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>O zmianę lub uchylene i przekazanie do ponownego rozpoznania.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>W ocenie Sądu argumenty przedstawione przez obronę, nie mogą prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia, ani nie uzasadniają przeprowadzenia na nowo całego postępowania.</p>		

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>		
<p>4.1.</p>		
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>		
<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>		
<p>1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>		
<p>5.1.1.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>	
<p>Wyrok Sądu Rejonowego w Wieluniu z 26 kwietnia 2021 r. w sprawie II K 5/21 – co do winy.</p>		
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>		
<p>Argumentacja obrońcy, choć częściowo słuszna, nie mogła prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia. Wyrok Sądu I instancji, mimo uchybienia</p>		

pomówionego wyżej,
jest prawidłowy.
Oskarżony miał
możliwość
zachowania
zgodnego z prawem,
wybrał jednak dla
siebie drogę
łatwiejszą, mimo
uprzednich skazań
za to samo
przestępstwo. Mając
zatem możliwość
podjęcia pracy, wolał
uniknąć (w swoim
mniemaniu)
odpowiedzialności
posiłkując się
stanem zdrowia
swojej matki.
Oskarżony przy tym
od wielu lat
przejawia postawę
bierną, której tak
naprawdę nie chce
zmieniać. Dotyczy
to zarówno niskiej
świadomości
ciężących na nim
obowiązków czy
brak jakiegokolwiek
próby zmiany
sytuacji w tym
zakresie, jak i
niechęć do
poszukiwania i
podjęcia stałego
zatrudnienia, mimo
deklarowanej i
utrzymywanej od
wielu lat abstynencji
od alkoholu. To
wszystko oznacza, że
nie można przyjąć,
aby sprawowanie
opieki nad matką
i pobieranie zasiłku
opiekuńczego było
wystarczającą
podstawą do

stwierdzenia, że oskarżony nie ze swojej winy nie jest w stanie łożyć alimentów na rzecz dziecka, a tym samym przyjąć za koniecznym jego uniewinnienie.

Wyrok Sądu I instancji w całości zasługuje na uwzględnienie, a podniesiony zarzuty pozostają z nim polemiczne.

Badając zaskarżone orzeczenie Sąd nie stwierdził przy tym konieczności jakiegokolwiek zmiany w obrębie rozstrzygnięć penalnych. W szczególności orzeczona kara ma znaczenie w kontekście nadal istniejącego obowiązku alimentacyjnego – bo sam fakt, iż obecnie syn oskarżonego nie jest objęty już ustawowym obowiązkiem szkolnym (tak było w okresie czynu przypisanego) to jednak nadal na oskarżonym ciąży obowiązek alimentacyjny.

1.8. **Zmiana wyroku sądu**

pierwszej instancji			
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany		
Zwięźle o powodach zmiany			
1.9. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji			
1.1.7. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia			
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia			
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia			
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem			

szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia wyroku z	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		
Punkt rozstrzygnięcia wyroku z	Przytoczyć okoliczności	
2.a	Należna opłatę ustalono w oparciu o art. 2 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r., nr 49, poz. 223).	

2.b	Kwota zryczałtowanych kosztów doręczeń odzwierciedla ogół wydatków tymczasowo wyłożonych przez Skarb państwa w toku postępowania. Sąd nie znalazł przy tym podstaw do zwolnienia oskarżonego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa tego wydatku bowiem oskarżony ma możliwości zarobkowania.	
7. PODPIS		
SSO Jacek Klęk		

1.11. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Obrońca oskarżonego	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wina oskarżonego	
0.1.1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	

# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
0.1.1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		

#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
0.1.1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana